

СТОРИТЕЛІНГ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД ФОРМУВАННЯ МОВНИХ НАВИЧОК УЧНІВ 5 КЛАСУ

Мар'яна Івацко, здобувач ступеня вищої освіти бакалавра

Науковий керівник: Н. Ю. Родюк, кандидат філологічних наук, доцент

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

STORYTELLING AS AN INNOVATIVE METHOD FOR FORMING LANGUAGE SKILLS OF 5TH GRADE STUDENTS

Mariana Ivatsko, bachelor's student

Scientific supervisor: Nataliia Rodiuk, PhD in Philology, Associate Professor

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University

Анотація. У статті досліджено сутність поняття «сторителінг» як методу формування навичок говоріння учнів п'ятого класу. Охарактеризовано його специфіку з точки зору структури. Виокремлено мовленнєві якості, якими повинні володіти учні при якісному опануванні всіх мовленнєво-комунікативних умінь.

Ключові слова: сторителінг, метод, монолог, зв'язне мовлення, говоріння.

Abstract. The article explores the essence of the concept of "storytelling" as a method of developing the speaking skills of fifth grade students. Its specificity in terms of structure is characterized. The speech qualities which pupils should possess at qualitative mastering of all speech and communicative skills are allocated.

Key words: storytelling, method, monologue, coherent speech, speaking.

Сучасна українська мовна освіта в умовах стрімкого інформаційно переважаного сьогодення потребує нових, якісних та ефективних способів обробки інформації та застосування їх на дидактичних засадах в умовах шкільної освіти. Вона також надає ряд можливостей для виявлення та

генерування здібностей молодого покоління, створення належних умов для формування особистості, яка володіє базовими знаннями та вміє доцільно їх застосовувати для вирішення проблем повсякденного життя.

Важливою складовою розвитку мовлення школярів є сформовані навички зв'язного монологічного мовлення, адже саме в процесі монологу мовні уміння учнів проявляють себе найбільшою мірою. Цілком логічною є поява нових термінів та концептів, що нагромаджуються в системі ораторського мистецтва. Одним з таких інновацій у навчанні є сторітелінг – метод, що полягає в донесенні потрібної освітньої ідеї за допомогою оповіді.

Слід зазначити, що сторітелінг напряму пов'язаний із зв'язним мовленням. Це пояснюється тим, що він також становить єдине смислове ціле та складається із поєднаних між собою логічних відрізків. Результатом зв'язного мовлення, як і сторітелінгу, є текст, самостійно спродукований мовцем на основі власної мовленнєво-розумової діяльності. Він також характеризується завершеністю, структурною цілісністю та цілеспрямованістю.

Саме тому актуальність досліджуваної теми обумовлена потребами сучасного освітнього простору, що вимагає появи нових інноваційних методів у системі вдосконалення мовних і мовленнєвих навичок, та, відповідно, розвитку комунікативної компетентності школярів, що перейшли від початкової до середньої ланки.

Мета дослідження – з'ясувати специфіку використання методу сторітелінгу при формуванні мовних навичок учнів на уроках української мови в 5 класі.

Мета статті передбачає виконання таких **завдань** :

1. Визначити сутність поняття «сторітелінг» та його становлення як методу навчання.
2. Охарактеризувати лінгвістичний аспект вдосконалення навичок говоріння учнів 5 класу.

Проблема вивчення сторітелінгу залишається відкритою. В українській методиці навчання, на жаль, немає достатньої кількості наукових праць,

присвячених цій темі. Дослідженням формотворчих чинників сторітелінгу займалися такі вітчизняні науковці, як М. С. Василюшина, О. В. Караманова, К. Л. Крутий, К. О. Симоненко, Н. В. Бондаренко, М. І. Пентиліук тощо.

Сторітелінг (з англ. Storytelling, де story – історія; tell – розповідати) – один із сучасних ефективних методів донесення й подачі інформації, що полягає у створенні та представленні цікавої розповіді, яка може містити вигаданих чи реальних персонажів та здатна впливати на когнітивну, емоційну, мотиваційну сфери. Винайдений та успішно випробований на власному досвіді ще в 1992 австралійським філософом та президентом компанії Armstrong Global Holdings Девідом Армстронгом, сторітелінг одразу показав себе як яскравий та влучний спосіб мотивування, зацікавлення, переконування та надихання на плідну працю і творчість.

Сторітелінг у своєму початковому значенні використовувався переважно в різних сферах громадського життя, бізнесі, маркетингу та політиці. Проте поступово він почав впроваджуватися і в освіту, починаючи саме з мовно-літературної лінії. Нині сторітелінг вважають інноваційним освітнім методом, хоча насправді він застосовувався досить давно. Міфи і легенди – найдавніший приклад сторітелінгу. Казки також є прототипом сучасного сторітелінгу.

У методичній літературі існує велика кількість визначень поняття «сторітелінг», кожне з яких трактує його як спосіб впливу на особу через розповідання цікавої історії. Наприклад, Г. Гич подає таке визначення: «Сторітелінг – це трансляція історій зі «змістом». Під такою «історією» розуміється будь-яка сюжетно пов'язана розповідь, яка є виразом думки людини щодо подій історії» [Гич 2015: 189]. Н. Бондаренко вважає сторітелінг ефективним методом донесення інформації шляхом розповіді зворушливих, повчальних, смішних історій [Бондаренко 2019: 131].

Розрізняють **пасивний** (класичний) та **активний** сторітелінг. При пасивному сторітелінгу вчитель сам обирає історію, або розповідає власну. Ці історії можуть бути представлені як усно, так і текстово, з допомогою різних допоміжних засобів (фото, відео, ілюстрації тощо). Активний сторітелінг має на

меті навчити дітей самостійно складати власні історії, розвиваючи при цьому монологічне мовлення, вміння формулювати думки, образне мислення та комунікативні навички.

Професійному вчителю варто виділяти ознаки, на яких базується сторітелінг та які відрізняють його від звичайної історії: емоційність, сюжетність, натхненність, візуальне оформлення, інтрига, цікавий герой тощо.

При використанні методу сторітелінгу варто дотримуватися усталеної структури для того, що він був ефективним. Саме тому грамотно побудована історія повинна складатися зі *вступу*, головною метою якого є підготовка до самої історії. Не варто опускати *кульмінаційний момент* – перелом, точку найвищого напруження. Надважливою при використанні методу сторітелінгу є *розв'язка*, яку обов'язково потрібно озвучувати. При цьому слід уникати моралізації, а саме робити висновки. Іноді можна зробити кілька висновків.

Сторітелінг – це технологія, що допомагає учневі формулювати своє бачення світу. Цей метод дає змогу описати та проаналізувати власні вчинки, емоції та почуття, а також зробити висновки. Сторітелінг базується на основі творчої та відтворювальної уяви. Він є надважливим в умовах сучасної освіти, адже допомагає дітям самостійно створювати сюжет та персонажів, продукуючим цим самим власні знання та активізуючи певний набутий протягом навчання досвід. Цілком логічним є те, що навчальні можливості учнів виходять на якісно новий рівень: вони здатні порівнювати, деталізувати, застосовувати навички взаємодії з широкою аудиторією, правильно інформувати публіку тощо. Тобто сторітелінг на уроках української мови допомагає набути дітям тих навичок, які стануть корисними і в суспільному житті, він всебічно розвиває комунікативні навички та правильність мовлення.

Говоріння є основою формування усного мовлення та базисом сторітелінгу. Саме тому постає потреба опрацювання та усвідомлення важливості процесу говоріння як визначального компонента мовленнєвої діяльності.

Великий тлумачний словник сучасної української мови подає таке

визначення: «Говоріння – це уміння усно висловлювати думки, погляди, розповідати про що-небудь. Викликати які-небудь думки, почуття. Підказувати, провіщати що-небудь, а також уміння вести бесіду, розмовляти» [Бусел 2004: 187].

Говоріння є видом діяльності усного мовлення, що продукує думки та почуття в різних формах (ініціативній та реактивній), а усне висловлювання становить смислово комунікативну одиницю мовленнєвого процесу. При цьому вчителеві слід приділяти значну увагу формуванню в учнів різних мовленнєвих якостей:

1) Змістовність (передбачає відсутність багатослів'я, наявність лаконізму, додержання акцентологічних, лексичних, орфоепічних, граматичних, словотвірних норм української літературної мови);

2) логічність (правильна смислова послідовність викладу думок);

3) точність (полягає у вмінні досягати правильної мети спілкування, підбираючи із власного словникового запасу найдоречніші мовні одиниці);

4) дохідливість (якість, що досягається правильним добором слів, логічних пауз та акцентів, точністю думки та почуттів);

5) ясність (експресивна та комунікаційна якість, яка полягає у відповідності формулювання думки у свідомості мовця до того, як вона зреалізувалася в мовленні);

6) доречність (відповідність змісту висловлювання до умов спілкування при одночасному дотриманні умов етикету, підбору правильного тону, інтонації, стилю);

7) естетичність (реалізація принципу милозвучності, дотримання всіх факторів, що впливають на її реалізацію, включаючи темп, звучність, уникнення одноманітності, використання невербальних засобів);

8) лексичне багатство та різноманітність (категорія, що полягає в активному використанні великої кількості різних мовних одиниць, що забезпечується об'ємом активного словника людини);

9) виразність (передбачає наявність у мовця специфічного відчуття мови, дотримання ритмо-мелодики тощо) [Бацевич 2004:196].

На уроках української мови в 5 класі вчитель має обов'язково розвивати всі ці мовленнєві якості учнів, включаючи культуру подачі думки та навчання правильного мовлення з боку інтонаційного оформлення. Адже саме такі вміння забезпечують вплив на аудиторію, можуть допомогти переконувати, спонукати до певних дій, підтримувати загальний інтерес, що сприяє виробленню мовленнєво-комунікативних умінь і навичок та виражає загальний особистісний розвиток школярів.

Саме тому маємо підстави стверджувати, що для здійснення всебічно правильного говоріння в учнів 5 класу, а також формування в них умінь сторітелінгу, вчитель має допомогти скоригувати їхні мовленнєві уміння (фонологічні, граматичні, лексичні).

Говоріння з точки зору лінгвістичних наук є складним поняттям, що становить не тільки процес вираження думки, волевиявлення, настроїв за допомогою мовленнєвих засобів, а й виконує інформативну та продуктивну функції. Відповідно, реалізація говоріння в учнів-п'ятикласників вимагає опори на вдосконалення знань жанрів, типів та стилів мовлення, засобів та способів зв'язку синтаксичних одиниць у тексті, комунікативних умінь, що включають навички спілкування з урахуванням різнобічних мотивів, мети, ситуацій, що виникають між учасниками спілкування.

Процес говоріння має здійснюватися на основі принципу ситуативності, адже мовленнєві наміри та мотиви, предмет висловлень, їхня ціль стоять на першому місці перед самим мовленнєвим актом. Відповідно, формувати мовні навички учнів 5 класу потрібно навколо конкретних ситуацій, які знаходяться в полі інтересів учнів. Тому вчителю варто створювати навчальні ситуації, що продукуватимуть висловлювання. Для розвитку навичок говоріння існує ціла система вправ, що виконує комунікативну, пізнавальну, розважальну функції та забезпечує набуття вмінь висловлювати думки відповідно до норм етикету, розвиває аналітичні здібності, навички правильної побудови висловлювань

тощо.

Учитель, створюючи ситуативні завдання, допомагає учням закріпити вивчені правила спілкування, спонукає до роздумів та пошуку рішень, збагачує словниковий запас, підтримує їхнє творче самовираження та самореалізацію. Він також підштовхує учнів до аналізу, відстоювання своєї точки зору, накопичення власного мовленнєвого досвіду. Щоб активізувати процес говоріння, можна використовувати імпровізації, творчі конкурси, вивчення текстових уривків напам'ять тощо, що забезпечує реалізацію різних аспектів говоріння, включаючи лексичний, граматичний та вимовний. Наприклад, можна запропонувати учневі домашнє завдання у формі міні виступу на тему «Історія мого недільного ранку», а під час уроку заслухати та оцінити виступи учнів.

Ситуативні завдання посідають важливе місце в системі вдосконалення навичок говоріння, адже вони спрямовані на покращення навичок планування і створення власних висловлювань при використанні різних лексичних і граматичних засобів. Крім цього, такі завдання є своєрідним мовленнєвим стимулом та активізатором відповідної лексики, уяви, уваги тощо.

Отже, сторітелінг – це ефективний метод навчання, що полягає в передачі певного змісту через розповідання історій. Він сприяє розвитку навичок спілкування та формулювання думок, що може стати важливим у подальшому житті, в комунікаціях на рівні спілкування та засвоєння навчальних предметів. Існує кілька класифікацій сторітелінгу та загальноприйнятий поділ його на класичний (пасивний) та активний. Останній сприяє опануванню учнями цілого ряду навичок, що вибудовують комунікативну, мовну та мовленнєву компетентності. Важливими є також ознаки, що відрізняють сторітелінг від звичайної історії (наявність інтриги, емоційність, цікавий герой тощо), а також те, що сторітелінг є чинником формування мовлення учнів 5 класу (такого виду діяльності усного мовлення, що продукує думки та почуття в різних формах та становить смислову комунікативну одиницю мовленнєвого процесу). Усе це сприяє реалізації навчальних цілей та допомагає вчителю якісно

організувати освітній процес.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : Академія, 2004. 344 с.
2. Бондаренко Н. В. Storytelling як комунікаційний тренд і всепредметний метод навчання. *Молодь і ринок*. 2019. Вип. 7. С. 130–135.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. Київ, Ірпінь : ВТФ Перун, 2004. 1440 с.
4. Гич Г. М. Сторітелінг як інноваційна методика формування мовної компетентності учнів ЗНЗ. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. Сухомлинського. Педагогічні науки*. Миколаїв : МНУ ім. В. Сухомлинського, 2015. С. 188–191.
5. Родюк Н.Ю., Голук О.А. Шляхи ефективного формування діалогічного мовлення учнів на уроках навчання грамоти. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки* : зб. наук. пр. Старобільськ, 2019. № 3 (326) травень. С. 64-74.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Storytelling – ефективний метод розвитку комунікативної компетентності сучасних учнів. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=8Dr-1rE5Zs>

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (РОЗДІЛ «СИНТАКСИС. ПУНКТУАЦІЯ»)

Тетяна Розборська, здобувач ступеня вищої освіти бакалавра

Науковий керівник: Н.І.Кухар, кандидат філологічних наук, доцент

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

USE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES AT UKRAINIAN LANGUAGE LESSONS (SECTION "SYNTAX. PUNCTURE")

Tatiana Rozborska, bachelor's student

Scientific supervisor: Nina Kuhar, PhD in Philology, Associate Professor

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University